

EDİTÖRDEN

Kıymetli Dostlar,

Heyecanlıyız, zira bir süredir akademik düzlemde varlık bulması adına emek verdiğimiz ve zaman harcadığımız “*idrak: Dini Araştırmalar Dergisi*” (kısa adıyla “*idrak*”) okuyucularıyla buluşuyor. Öncelikle dergiyle ilgili genel bilgiler paylaşmak isterim. *idrak*, Giresun Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi bünyesinde çıkarılan bilimsel ve hakemli bir dergidir. Dinî ilimler alanında özgün metinler neşretmeyi hedefleyen *idrak*, ayrıca dinle ilişkili olarak felsefeden sosyolojiye, tarihten edebiyata geniş bir yelpazede nitelikli bilimsel çalışmalara yer verecektir. Dergimizin dili Türkçe olmakla birlikte, önümüzdeki sayılarda Arapça, İngilizce ve Rusça dillerinde de çalışmalar kabul edilmesi planlanmaktadır. *idrak*'i Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki kez özgün çalışmalarla okuyucusuyla buluşturmak istiyoruz. Temel hedefimiz saygın uluslararası bir dergi niteliği kazanmak ve bunu sürdürmektir.

2013 yılında kurulan Giresun Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, entelektüel bir dinamizme sahip genç bir fakültedir. Bu entelektüel dinamizmin, hayli emek verdiğimiz bu girişime olumlu yansyacağı kanaatindeyiz. Yayın süreçlerinde bilimsel ve etik ilkelerden asla taviz vermeyeceğimizi taahhüt ediyoruz. Bu hassasiyetin yayıncılık kalitesine olumlu yansyacağı beklentisi içindeyiz. Asla “bir dergi de biz çıkaralım!” anlayışı içinde hareket etmedik. Emek verdiğimiz işin öncelikle bizi entelektüel ve manevi açıdan tatmin etmesi gerektiğini düşündük. Bu ilkeye uygun hareket ettiğimizi söyleyebilirim. Ayrıca özenli bir ekip çalışmasının ürünü olan *idrak*'in yaratacağı düşünsel iklimin fakültemizdeki akademik kültüre önemli katkılar sunacağına inanıyoruz.

idrak'in ortaya çıkma serüvenine kısaca değinmek istiyorum. Fakültemizin kuruluşundan itibaren akademik bir dergi çıkarma isteği hep var olmuştu. Fakat bir türlü beklenen o ilk adım atılamamış ve dergi yayın hayatına başlayamamıştı. 2020 yılının ikinci yarısında

artık beklemenin bir anlamı olmayacağı kararına vararak ilk adımı attık. Öncelikle özverili bir ekip oluşturup bir görev dağılımı ve süreç yönetimi gerçekleştirdik. Doç. Dr. Ali Yılmaz yazı işleri müdürü olarak derginin resmî kuruluş işlemlerini yürüttü. Editörlük görevini ben üstlendim. Editör yardımcısı olarak Arş. Gör. Büşra Yurtalan sorumluluk aldı. Dr. Hüseyin Algur, Dr. Kâmil Ruhi Albayrak ve Dr. Yavuz Selim Göl, alan editörleri olarak özellikle makale süreçlerinde ekibimizin çok önemli parçaları oldular. Araştırma Görevlileri Mustafa Topşir, Refika Soyal, Abdülhamit Soğukpınar ve Ali Pınar'ın sürece katkıları değerliydi. Ayrıca İngilizce dil editörlerimiz Dr. Yusuf Yurt ve Öğr. Gör. Yeşim Yılmaz makale özetlerinin daha nitelikli hale gelmesine katkı sundular. Değerli emekleri için tüm ekibe teşekkür ederim.

Dergi ekibi kurulduktan sonra ilk müzakere ettiğimiz şey, “Bu dergiyi niçin çıkarmalıyız?” sorusuyla ilgiliydi. Bunun ilmî ve akademik bir sorumluluk olduğu kanaati tüm ekip arkadaşlarımız tarafından paylaşıldı. Ayrıca eğer akademik bir dergi çıkarmak istiyorsak bu derginin emeklerimize degecek kalitede olması gerektiği konusunda uzlaştık. Bu uzlaşa sonrası öncelikle derginin isminin ne olacağı meselesi gündeme geldi. Farklı alternatiflerin olduğu verimli bir müzakere sürecinin sonunda *“idrak: Dini Araştırmalar Dergisi”* ismi üzerinde mutabık kaldık. Burada bir parantez açmak istiyorum: Peki niye *“idrak”* ismini seçtik? İdrak kelimesi; bir araya toplamak, anlamak, bilmek, olgunlaşmak ve nihaî sınırına ulaşmak anlamlarını içermektedir. İbn Sînâ, hissî, hayalî, vehmî ve aklî olmak üzere dört farklı idrak mertebesinden bahsetmiştir. Duyum idrakleriyle başlayan süreç, derece derece yükselerek aklî kavramların oluşmasıyla en yüksek noktasına ulaşır. Nihayetinde, aklî idrak yani bilme meydana gelir. İbn Sînâ'nın idrak mertebelerine dair tasnifini esas aldığımızda *“idrak”* ismini taşıyan bu dergiye birbirini tamamlayan dört temel nitelik/amaç atfedebiliriz: *bir araya toplamak, anlamak, bilmek, olgunlaşmak*. En temelde insanın benlik ve varlık idrakinin ürünü olan çalışmaların *idrak*'te olgunlaşarak bir araya getirilmesi ve ilmî birikime katkı sağlamaları umulmaktadır. Böylesi metaforik bir anlam dünyası içinde *“idrak”* isminin, hayata geçirmeye çalıştığımız hedefle örtüştüğü rahatlıkla ifade edilebilir.

İkinci müzakeremiz dergi kapağının rengi ve şeklinin nasıl olması gerektiğiyle ilgiliydi. Yine farklı alternatifler arasından bir uzlaşının sonucu olarak mevcut kapak tasarımı ortaya çıktı. Tüm ekip olarak bu meseleyi fazlasıyla ciddiye aldık ve çalıştık. Seçilen rengin düşünce köklerimizle özel bir ilgisi olduğunu ifade etmeliyim. Dergi kapağının üzerindeki “*idrak*” yazılı logo ve çerçeve çizgileri Dr. Kâmil Ruhi Albayrak’ın kaleminden çıktı. Bu ana çerçeve üzerine Arş. Gör. Faruk Narmanlı tarafından minör bir revizyon yapıldı. Üniversitemiz Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümünden Dr. Mesut Tanrikulu kapak tasarımına tüm ekibin onayladığı son şeklini verdi. Hocalarımıza müteşekkirimiz. Sonrasında dergimizin kurullarını, amaç ve kapsamını, etik ilkelerini, yayın ilkelerini ve yazım kurallarını belirledik. Bu temel ilkelerin belirlenmesinden sonra derginin web sayfası için harekete geçtik. Üniversitemiz bilgi işlem daire başkanlığında yazılım mühendisi Derya Erdoğan derginin web altyapısını kurdu. Fakat web sayfasının biçim ve içerik olarak bu hale gelmesinde Dr. Hüseyin Algur’un verdiği emeğin ayrı bir teşekkürü hak ettiğini düşünüyorum.

idrak’in bu ilk sayısı altı araştırma makalesi içermektedir. Bu değerli çalışmaların içeriklerine kısaca değinmek istiyorum. Cevdet Coşkun “**Bilimsel Devrim Çağında Hermetik Metinlerin Rolü**” isimli makalesinde ilginç bir konuyu ele almaktadır. Modern düşünce tarihinde, Kilisenin Avrupa’da düşünceyi belirlediği uzun bir dönemden sonra Rönesans’la birlikte insanoğlunun aklını ve duyularını kullanarak evreni yeniden tanımaya başladığından bahsedilir. Özellikle Antik döneme ait eserlerin geç Orta Çağ’da Batı’da yeniden keşfedilmesi ile 16. yüzyılda başlayan Bilimsel Devrim Çağı arasında sıkı bir ilişkinin varlığına dikkat çekilir. Coşkun, makalesinde bu genel kabule itiraz ederek söz konusu değişim sürecinin salt rasyonel bir biçimde gerçekleşmediğine, Avrupa’da yaşanan Rönesans ve Bilimsel Devrimler çağının irrasyonel ve metafizik temellerinin görmezden gelinemeyeceğine vurgu yapmaktadır. Makale, özellikle Hermetik metinlerin bu süreçte hiç de azımsanmayacak bir etki gücüne sahip olduğuna işaret etmektedir.

Mustafa Alıcı, “**Post-Ratio Judaica: Postmodern Yahudi Teolojisi-nde Akıl**” başlıklı makalesinde, geleneksel ve modern düşüncenin yoğurduğu Yahudi aklından Postmodern dönemdeki Yahudi aklına

geçişleri, bilhassa vahiy, ahid ve mâbed kültleri üçgeninde şekillenen teolojik aklın Hermenötüğünü ve Postmodern akıl ile uzlaşan Yahudi teolojisini değerlendirmektedir.

Mustafa Şanal, **“Bir Osmanlı Eğitimcisi: Abdullah Vehbi Bey’in İlmî Kişiliği ve ‘Usul-i İbtidai Yahut Muallimlere Rehnüma’ Adlı Eseri”** başlıklı makalesinde Osmanlı’da toplumsal değişim ve dönüşümün çok hızlı ve keskin yaşandığı Tanzimat dönemi eğitimcilerinden olan Abdullah Vehbi Bey’in bir eserine odaklanmaktadır. Şanal, bu eseri eğitim tarihi açısından önemli görmekte, kitapta bahsi geçen konuların (öğrenci psikolojisi, gelişim psikolojisi, öğretmenlik mesleğinin temel özellikleri, öğretim ilke ve yöntemleri, öğretim teknolojileri, sınıf yönetimi vb.) halen günümüz eğitim-öğretim anlayışına ilişkin olarak güncelliğini koruduğuna işaret etmektedir.

Recep Önal, **“İmam Mâtürîdî’nin Ulûhiyet Bağlamında Yahudi Teolojisine İlişkin Eleştirileri”** isimli makalesinde, Mâtürîdî’nin Yahudi teolojisine yönelik olarak özellikle tevhid inancı bağlamında dile getirdiği eleştirileri ortaya koymaktadır. Makalede tevhid inancının Yahudiler tarafından tahrifata uğratıldığı, bunun en açık göstergesinin ise antropomorfik Tanrı anlayışları olduğu vurgulanmaktadır. Mâtürîdî’nin, tevhid inancını tahrif eden Yahudilere yönelik eleştirileri ve ulûhiyet anlayışlarındaki sapmaları nasıl ifade ettiği bu makalenin ana konusunu oluşturmaktadır.

Mehmet Fatsa’nın **“Giresun Şehrinin İslamlaşma Sürecinde İki Öncü Şahsiyet: Abdullah Fakı ve Derviş Murad”** isimli makalesi Giresun şehri ile çevresinin İslamlaşma sürecine öncülük eden iki önemli figürü ele almaktadır. Makale, bu iki etkin şahsiyetin 16. yüzyıl başlarında mezhebi temeller üzerine kurulan Safevî Devleti’nin yürüttüğü siyasi propagandalara karşı halkı nasıl bilinçlendirmeye çalıştıklarından bahsetmektedir. Ayrıca bu iki ismin inşa ettiği cami ile zaviye etrafında oluşan yoğunluğun, giderek bir Müslüman mahallesinin kurulmasına, böylece şehrin önemli bir kısmının İslamlaşmasına vesile olduğuna işaret etmektedir.

Faruk Narmanlı, **“Giresun Merkez Camilerinden Tezyinat Örnekleri (Kale, Kapu ve Hacı Mittat Camileri)”** isimli makalesinde Giresun şehir merkezinde yer alan Kale, Kapu ve Hacı Mittat Camilerinde bulunan süsleme unsurlarını incelemiştir. Dahası söz konu-

su tezyinatın, yapıldıkları dönem özelliklerini ne ölçüde yansıttığı konusunu yöresel mirasa katkı ve etkileriyle birlikte ele almıştır.

idrak'in bu ilk sayısında iki de kitap değerlendirmesine yer verdik. Ali Pınar, İbrahim Kalın'ın 2015 yılında Klasik Yayınları tarafından yayımlanmış *Varlık ve İdrak: Molla Sadrâ'nın Bilgi Tasavvuru* adlı kitabına yönelik bir değerlendirme çalışmasıyla; Ayşe Nur Duman ise İbrahim Kutluay'ın 2020 yılında Rağbet Yayınları tarafından yayımlanmış, *Şîa'da Hadîs Usûlü Ehl-i Sünnet Hadis Usûlü ile Mukayeseli Bir Çalışma* isimli kitabına dair bir değerlendirme yazısıyla dergimize katkı sundular.

Son olarak, bu süreçte desteğini hiç esirgemeyen değerli hocamız Giresun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yılmaz Can'a ve dergi fikrinin hayata geçmesi konusunda bizi yüreklendiren kıymetli dekanımız Prof. Dr. Hüseyin Peker'e şükranlarımızı sunuyoruz. Ayrıca dergimizin istediğimiz düzeye erişmesinde önemli katkılar sunacağına inandığımız değerli yayın ve danışma kurulu üyelerine bizimle birlikte olmayı ve dergimize katkı sunmayı kabul ettikleri için çok teşekkür ederiz.

Bütün dileğimiz, *idrak*'i okuyucuların nitelikli metinlerle buluştuğu bir yer haline getirmek ve bu durumu kararlılıkla sürdürmektir. Bu anlamda dergimize katkı sunan tüm yazar ve hakemlerimize verdikleri emek nedeniyle şükranlarımızı sunarız.

Derin bir idrakin taliplileri olmak dileğiyle...

Doç. Dr. Mustafa Çakmak